

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21908 - Intervenció Social davant Maltractaments en la Família / 20
Titulació	Grau de Treball Social - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria del Carmen Touza Garma <i>Responsable</i> carmen.touza@uib.es	13:00	15:00	Dimarts	09/09/2019	31/07/2020	A-102 Guillem Cifre de Colonya
Miguel Caldentey Bisbal	17:00	18:00	Dilluns	09/09/2019	31/07/2020	C-107. Guillem Cifre

Contextualització

L'assignatura "Intervenció Social davant Maltractaments en la Família" és una assignatura de formació bàsica que s'imparteix en el segon curs del Grau de Treball Social durant el primer semestre. Forma part de la matèria "Estructura, Desigualtat i Exclusió Social" que juntament amb la matèria "Fonaments del Comportament Humà en el Cicle Vital i el Medi Social" conformen el mòdul "Processos i Problemes sobre els quals Actua el Treball Social".

Amb aquesta assignatura es pretén que l'alumne adquireixi les competències que li han de permetre una bona pràctica professional en els diferents tipus de situacions de maltractaments que poden produir-se en la família, perquè comprèn els fonaments en els quals es basa la intervenció social en aquest camp i és capaç de desenvolupar i valorar intervencions des d'una perspectiva interdisciplinària i multiprofesional.

Requisits

No s'exigeixen requisits essencials per cursar aquesta assignatura.

Es recomana haver cursat les assignatures bàsiques de primer curs.

Competències

Guia docent

Específiques

- * CE2. Capacitat de preparar, produir, implementar i avaluar els plans i projectes d'intervenció
- * CE5. Capacitat de resolució de situacions de risc prèvia identificació i definició de la naturalesa del mateix

Genèriques

- * CG2. Capacitat de comprensió i anàlisi de les estructures socials del món actual, dels processos de canvi i dels efectes que les desigualtats socials desencadenen sobre les persones, les famílies i les comunitats

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura s'organitzen en quatre blocs temàtics. En el primer bloc es treballen conceptes bàsics per entendre la intervenció social en cadascun dels àmbits que comprèn l'assignatura. Els altres tres blocs es centren en àmbits específics d'intervenció i segueixen una mateixa estructura: la definició del problema, el coneixement de per què es produeix, quines poden ser les seves conseqüències i com s'intervé.

Tot i aquesta separació en blocs temàtics, el plantejament dels continguts es farà destacant les interrelacions que hi ha entre els diferents tipus de situacions de maltractaments que s'hi treballen.

Continguts temàtics

BLOC 1. Introducció.

Tema 1. Conceptes bàsics per entendre la intervenció.

BLOC 2. La intervenció en els maltractaments a menors i en la violència filio-parental.

Tema 2. Desprotecció, maltractaments a menors i violència filio-parental: concepte i tipologies.

Tema 3. Etiologia i conseqüències dels maltractaments a menors i de la violència filio-parental.

Tema 4. Prevenció i tractament dels maltractaments a menors i de la violència filio-parental.

Tema 5. La intervenció en les mesures de protecció: acolliment i adopció.

BLOC 3. La intervenció davant la violència en la parella.

Tema 6. Concepte, tipologies i característiques.

Tema 7. Etiologia i conseqüències en les víctimes.

Tema 8. Prevenció i tractament de víctimes i agressors.

BLOC 4. La intervenció davant els maltractaments a persones majors.

Tema 9. Concepte i tipologies.

Tema 10. Etiologia i conseqüències en les víctimes.

Guia docent

Tema 11. Prevenció i tractament de víctimes i agressors.

Metodologia docent

Les activitats presencials consistiran en classes teòriques (grup gran) i classes pràctiques (grup mitjà). En les primeres s'utilitzarà com mètode d'ensenyament la lliçó magistral, en la qual s'exposaran i analitzaran de manera participativa els conceptes fonamentals de cada tema. En les segones, els alumnes aniran desenvolupant tres activitats, seguint les indicacions del professor de l'assignatura.

Al principi del curs i a través de l'Aula Digital, s'informarà els alumnes de les lectures obligatòries que acompanyen els temes de l'assignatura i de les característiques de les activitats que realitzaran en les classes pràctiques.

Volum de treball

En aquest apartat de la guia docent es plasma el nombre d'hores aproximades que l'alumne haurà de dedicar a cadascuna de les activitats de l'assignatura.

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Explicació i discussió dels continguts	Grup gran (G)	Per mitjà de les exposicions de continguts fetes per la professora i de la discussió de les lectures fetes pels alumnes, es pretén que l'alumne analitzi i compregui els continguts bàsics de cada tema.	27
Classes pràctiques	Presentació i realització d'activitats pràctiques	Grup mitjà (M)	La finalitat de la realització d'aquestes activitats és contribuir a l'adquisició de les competències de l'assignatura aplicant els continguts de les classes teòriques i familiaritzant l'estudiant amb alguns dels instruments d'anàlisi i recollida d'informació utilitzats en la pràctica professional. Els estudiants realitzaran quatre activitats, seguint les explicacions del professor.	15
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	L'avaluació contínua de les competències treballades a les classes teòriques es complementarà amb l'avaluació final a través d'un examen de respostes a desenvolupar.	1.5
Avaluació	Examen parcial	Grup gran (G)	Per avaluar el procés d'adquisició de les competències treballades a les classes teòriques, es realitzarà un examen parcial de respostes a desenvolupar durant el període d'avaluació contínua.	1.5

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Preparació i estudi dels temes	Mitjançant les explicacions de la professora i l'anàlisi i estudi de les lectures, l'alumne haurà de fer una assimilació comprensiva dels continguts de l'assignatura treballats en les classes teòriques.	65
Estudi i treball autònom en grup	Realització dels dossiers de les activitats de les classes pràctiques	Durant la realització de les activitats pràctiques, els alumnes en grups de dos prepararan, seguint les indicacions del professor, un dossier sobre aquestes activitats.	40

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A continuació s'indiquen les tècniques i els criteris que s'empraran per avaluar l'assignatura, així com la ponderació que permetrà calcular la qualificació final de cada alumne.

La qualificació final es calcularà a través de la mitjana de les qualificacions obtingudes als exàmens dels continguts de les classes teòriques i als dossiers de les classes pràctiques. Per superar l'assignatura, l'alumne haurà d'haver obtingut als exàmens i a les activitats de les classes pràctiques una qualificació igual o superior a 5. En cas que un alumne obtingui per aplicació matemàtica dels pesos dels elements d'avaluació un resultat de 5 o superior, però no superi l'assignatura perquè no ha obtingut la qualificació exigida en algun dels elements validadors, la qualificació global que obtindrà serà un 4,5.

Es considerarà que un estudiant és un «no presentat» quan només hagi realitzat activitats d'avaluació previstes a la guia docent que suposin un terç o menys de l'avaluació de l'assignatura.

Si els alumnes no realitzen l'examen o no lliuren algun dels dossiers de les classes pràctiques a les dates previstes, podran fer-ho en una data alternativa assenyalada pel professor, únicament en els casos establerts pel Reglament Acadèmic de la Universitat.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	L'avaluació contínua de les competències treballades a les classes teòriques es complementarà amb l'avaluació final a través d'un examen de respostes a desenvolupar.
Criteris d'avaluació	<p>Durant el període d'avaluació complementària es realitzarà un examen amb dues parts: la part corresponent als continguts del temari que es van avaluar amb un examen parcial i la part corresponent a la resta del temari.</p> <p>Si l'estudiant no va superar el parcial, podrà decidir si es presenta només a una de les parts de l'examen o es presenta a les dues parts. Per aprovar l'assignatura és necessari obtenir una qualificació igual o superior a 5 en cadascuna de les parts.</p> <p>Si l'estudiant va superar el parcial, només haurà de presentar-se a la part de l'examen corresponent a la resta del temari. Per aprovar l'examen haurà d'obtenir una qualificació igual o superior a 5.</p> <p>Aquest examen serà recuperable en el període d'avaluació extraordinària i l'estudiant haurà de superar amb una qualificació igual o superior a 5 la part o cadascuna de les parts de l'examen que no va superar en el període d'avaluació complementària o contínua.</p> <p>Els criteris d'avaluació seran el grau de coneixement de la matèria i la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts.</p>

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Examen parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Per avaluar el procés d'adquisició de les competències treballades a les classes teòriques, es realitzarà un examen parcial de respostes a desenvolupar durant el període d'avaluació contínua.
Criteris d'avaluació	<p>Durant el període d'avaluació contínua es realitzarà un examen que inclourà una part del temari de l'assignatura. La data de realització de l'examen parcial serà el 4 de novembre de 2019.</p> <p>Els criteris d'avaluació seran el grau de coneixement de la matèria i la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts.</p>

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Realització dels dossiers de les activitats de les classes pràctiques

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Durant la realització de les activitats pràctiques, els alumnes en grups de dos prepararan, seguint les indicacions del professor, un dossier sobre aquestes activitats.
Criteris d'avaluació	<p>Després de finalitzar cadascuna de les activitats, cada grup d'alumnes lliurarà a través de l'Aula Digital un dossier sobre aquestes activitats. Els terminis de lliurament dels dossiers de les activitats són:</p> <ul style="list-style-type: none">- Activitat 1: del 30 de setembre al 4 d'octubre.- Activitat 2: del 9 de desembre al 16 de desembre.- Activitat 3: des de principis de curs i fins al 22 de desembre. <p>Els criteris d'avaluació seran el grau de consecució dels objectius de l'activitat, la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts i el compliment de les normes de presentació.</p>

Guia docent

La qualificació final de les classes pràctiques es calcularà per mitjà de la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes als dossiers de les activitats lliurats durant el període de l'avaluació contínua. Si els alumnes no presenten algun d'aquests dossiers, seran qualificats amb un 0 en aquesta activitat. Per calcular la mitjana de la qualificació de les activitats de les classes pràctiques, s'ha d'haver aconseguit una qualificació igual o superior a 4 en cadascuna de les activitats, i per aprovar l'assignatura aquesta mitjana final ha de ser igual o superior a 5.

Les activitats pràctiques seran recuperables durant el període d'avaluació extraordinària. Els alumnes haurien de presentar els dossiers que van obtenir una qualificació igual o inferior a 4.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A més de les referències indicades, es considerarà bibliografia bàsica aquella que s'indiqui com a tal durant el semestre.

Bibliografia bàsica

- * Consell de Mallorca (2014). *Manual d'Intervenció del Servei de Protecció al Menor*. Palma: Direcció Executiva de Protecció al Menor i Atenció a la Família. IMAS.
- * Cottrell, B., & Monk, P. (2004). Adolescent-to-parent abuse. A qualitative overview of common themes. *Journal of Family Issues*, 25, 1072-1095. doi:10.1177/0192513X03261330
- * Gámez-Guadix, M., Borrajo, E. & Calvete, E. (2018). Abuso, control y violencia en la pareja a través de internet y los smartphones: características, evaluación y prevención. *Papeles del Psicólogo*, 39, 218-227. doi: 10.23923/pap.psicol2018.2874
- * Gracia-Leiva, M, Puente-Martínez, A., Ubillos-Landa, S., & Páez-Rovira, D. (2019). La violencia en el noviazgo (VN): una revisión de meta-análisis. *Anales de Psicología*, 35, 300-313. doi: 10.6018/analesps.35.2.333101
- * Korbin, J.L. & Krugman, R.D. (Eds) (2014). *Handbook of child maltreatment*. Dordrecht: Springer.
- * Lachs, M.S., & Pillemer, K.A. (2015). Elder abuse. *The New England Journal of Medicine*, 373, 1947-1956. doi: 10.1056/NEJMr1404688
- * Molla-Esparza, C., & Aroca-Montolio, C. (2018). Menores que maltratan a sus progenitores: definición integral y su ciclo de violencia. *Anuario de Psicología Jurídica*, 28, 15-21. doi: 10.1016/j.apj.2017.01.001
- * Puente-Martínez, A., Ubillos-Landa, S., Echeburúa, E., & Páez-Rovira, D. (2016). Factores de riesgo asociados a la violencia sufrida por la mujer en la pareja: una revisión de meta-análisis y estudios recientes. *Anales de Psicología*, 32, 295-306. doi: 10.6018/analesps.32.1.189161
- * Rubio-Garay, F., Carrasco, M.A., Amor, P.J., & López-González, M.A. (2015). Factores asociados a la violencia en el noviazgo entre adolescentes: una revisión crítica. *Anuario de Psicología Jurídica*, 25, 47-56. doi: 10.1016/j.apj.2015.01.001
- * Stiles-Shields, C., & Carroll, R. A. (2015). Same-sex domestic violence: Prevalence, unique aspects and clinical implications. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41, 636-648. doi: 10.1080/0092623X.2014.958792
- * Timmer, S & Urquiza, A. (Eds.) (2014). *Evidence-based approaches for treatment of maltreated children*. Dordrecht: Springer.
- * Touza, C. (Dir.). (2009). *Personas mayores en riesgo. Detección del maltrato y la autonegligencia*. Madrid: Ediciones Pirámide, Edicions UIB.

Bibliografia complementària

- * Amorós, P., Palacios, J. (2004). *Acogimiento familiar*. Madrid: Alianza Editorial.
- * Aroca-Montolio, C., Bellver, M.C., & Alba, J.L. (2013). Revisión de programas de intervención para el tratamiento de la violencia filio-parental. Una guía para la confección de un nuevo programa. *Educación XXI*, 16, 281-304.

Guia docent

- * Aroca-Montolio, C., Lorenzo-Moledo, M., & Miró-Pérez, C. (2014). La violencia filio-parental: un análisis de sus claves. *Anales de Psicología*, 20, 157-170. doi: 10.6018/analesps.30.1.149521
- * Barudy, J. (1998). *El dolor invisible de la infancia*. Barcelona: Paidós.
- * Burnes, D., Pillemer, K., Caccamise, P-L., Mason, A., Henderson, C., Berman, J., Cook, A.M., Shukoff, D., Brownell, P., Powell, M., Salamone, A. & Lachs, M.S. (2015). Prevalence of and risk factors for elder abuse and neglect in the community: A population-based study. *Journal of the The American Geriatrics Society*, 63, 1906–1912. doi: 10.1111/jgs.13601
- * Cyrulnik, B. (2002). *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona: Gedisa.
- * Gámez-Guadix, M., Borrajo, E. & Calvete, E. (2018). Abuso, control y violencia en la pareja a través de internet y los smartphones: características, evaluación y prevención. *Papeles del Psicólogo*, 39, 218-227. doi: 10.23923/pap.psicol2018.2874
- * Ibabe, I., Arnosó, A. y Elgorriaga, E. (2018). Programas de intervención destacados en violencia filio-parental: descripción de un programa innovador de intervención precoz. *Papeles del Psicólogo*, 39, 208-217. doi:10.23923/pap.psicol2018.2873
- * Jackson, S.L. (2016). Theory-based models enhancing the understanding of four types of elder maltreatment. *International Review of Victimology*, 22, 289–320. doi: 10.1177/0269758016630887
- * Martínez, L. Estévez, E., Jiménez, T.I., & Velilla, C. (2015). Violencia filio-parental: principales características, factores de riesgo y claves para la intervención. *Papeles del Psicólogo*, 36, 216-223.
- * Muñoz, B., Ortega-Rivera, F.J., & Sánchez, V. (2013). El DaViPoP: un programa de prevención de violencia en el cortejo y las parejas adolescentes. *Apuntes de Psicología*, 31, 215-224.
- * Rosser, A. (2017). Menores expuestos a violencia de género. cambios legislativos, investigación y buenas prácticas en España. *Papeles del Psicólogo*, 38, 116-124. doi: 10.23923/pap.psicol2017.2830
- * Rubio-Garay, F., López-González, M.A., Carrasco, M.A., & Amor, P.J. (2017). Prevalencia de la violencia en el noviazgo: Una revisión sistemática. *Papeles del Psicólogo*, 38, 135-147. doi: 10.23923/pap.psicol2017.2831
- * Rygaard, N. P. (2008). *El niño abandonado: Guía para el tratamiento de los trastornos del apego*. Barcelona: Gedisa.
- * Touza, C. (2017). Influence of health personnel's attitudes and knowledge in the detection and reporting of elder abuse: An exploratory systematic review. *Psychosocial Intervention*, 26, 63- 72. doi: 10.1016/j.psi.2016.11.001
- * Touza, C. (2019). Análisis de la autonegligencia en personas mayores. *Trabajo Social Hoy*, 87, 73-84. doi: 10.12960/TSH.2019.0011
- * Vu, N.L, Jouriles, E.N., McDonald, R. & Rosenfield, D. (2016). Children's exposure to intimate partner violence: A meta-analysis of longitudinal associations with child adjustment problems. *Clinical Psychology Review*, 46, 25-33. doi: 10.1016/j.cpr.2016.04.003

Altres recursos

- * Institut Balear de la Dona. <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=232&lang=ca>
- * Institut Mallorquí d'Afers Socials. <http://www.imasmallorca.net/ca>
- * National Center on Elder Abuse. <https://ncea.acl.gov/>